

Met het essay 'Een fanclub voor moeder natuur' won biologiestudente Astrid Bout de jaarlijkse essaywedstrijd voor jongeren van de Victor Westhoff-lezing. Dit jaar was het thema van lezing en essaywedstrijd: 'Biodiversiteit, een overbodige luxe?'

Tekst Astrid Bout

Een fanclub voor moeder natuur

Astrid Bout: "Een soortenarm ecosysteem lijkt aanvankelijk mooi, maar naarmate je beter kijkt valt de eentonigheid op"

Ik kom wel vaker op een feest maar hier ben ik nog nooit geweest. Tussen de toekomstige managers en economen voel ik me als bioloog een eenzame soort. Op tv speelt een voetbalwedstrijd, het is bijna rust. Met een half oor luister ik naar Reinier, student econometrie. Hij praat maar door en mijn gedachten dwalen af. Dan begint hij over de aangekondigde bezuinigingen op natuur, hij steunt de kabinetsplannen. Waarom zouden we investeren in natuur? Het maakt toch niet uit dat de biodiversiteit achteruitgaat? Als hij dat zegt, raakt hij bij mij een gevoelige snaar en opeens heeft hij mijn volledige aandacht.

Natuur is mooi, weet hij wel waarover hij het heeft? Voor mij staat als een paal boven water dat natuur belangrijk is. Al van jongs af aan ga ik de natuur in, er is voor mij niets leukers. Mijn ouders hebben me bijgebracht wat zij weten over de natuur, en omdat ik meer wilde weten ben ik biologie gaan studeren. Alle kennis die ik in de loop van mijn leven heb opgedaan, hoe beperkt ook, heeft ertoe bijgedragen dat ik van de natuur ben gaan houden. Haar wonderbaarlijke verschijningsvormen en complexiteit blijven intrigeren. Helaas deelt de jongeman die tegen mij staat te praten mijn ervaring en mening niet. Ik weet dat het een moeilijke opgave is om hem de waarde én schoonheid van biodiversiteit in te laten zien. Toch waag ik een poging.

Bij het horen van het liedje dat de reclame begeleidt, krijg ik een idee. Het is een pakkend liedje en ik ben bang dat het nog lang in mijn hoofd blijft hangen. Ik denk terug

aan een maand geleden toen ik het liedje voor het eerst hoorde en de melodie erg leuk vond. Inmiddels heb ik het vaker gehoord en is de herhaling me gaan tegenstaan. Met biodiversiteit is het eigenlijk hetzelfde besef ik me opeens: een soortenarm ecosysteem lijkt aanvankelijk mooi maar naarmate je beter kijkt valt de eentonigheid op en vermindert de interesse. Liedjes met een complexe samenstelling daarentegen moet je vaak meerdere malen horen voordat je ze gaat waarderen. Maar dan kun je ze keer op keer beluisteren omdat ze blijvend boeien. Natuur en biodiversiteit zullen niet snel vervelen.

Mijn gesprekspartner heeft mijn verhaal geduldig aangehoord maar het ziet er niet naar uit dat ik hem overtuigd heb. "Waarom kan de natuur niet voor zichzelf zorgen? Dan

hoeven we ook niet te investeren in biodiversiteit." Het fluitsignaal voor de tweede helft klinkt, de wedstrijd wordt hervat.

Moeder natuur speelt niet voor de winst maar voor de waardering. Wij hebben haar jarenlang uitgebuit, de winst in eigen zak gestoken. En nu heeft ze moeite met het in standhouden van haar diversiteit. Ons zelfzuchtige gedrag heeft ervoor gezorgd dat de verhouding tussen mens en natuur niet meer gezond is en scheefgegroeid. Wat de natuur nodig heeft, is een hersteld evenwicht. We zullen moeten investeren in een gezonde en gelijkwaardige relatie. Dan kunnen mens en natuur weer duurzaam samenleven, elkaar aanvullen en versterken. Op het moment dat ik dit alles zeg, realiseer ik me dat ik in clichés praat, maar voor Reinier is het waarschijnlijk allemaal nieuw.

Er moet wat gebeuren. Als wij nu eens wat meer investeren en moeder natuur zich meer profileert. Ze heeft immers genoeg in huis om ons allemaal in te palmen: uitstekende muziek met een breed scala aan kwaliteitsliedjes. Als we beter leren kijken, zal al dat talent worden erkend. We belonen haar met een fanclub. Een volwaardige club met sympathisanten, *groupies* en liefhebbers die haar volgen en meer of minder kritisch kijken naar haar kwaliteiten en soortenrijkdom. Als kenners zullen de fans de eersten zijn die veranderingen signaleren. Met hun opmerkzaamheid en betrokkenheid zullen ze er alles aan doen om achteruitgang tegen te gaan. Het is van belang dat zoveel mogelijk mensen zich aansluiten bij de fanclub, twee zien meer dan één.

Een afname van het muziekaanbod zal voor mij als muzik liefhebber voelen als een gemis. De achteruitgang van biodiversiteit zal aanvoelen als een verlies dat vele malen groter is. Bij muziek zijn het 'slechts' geluidsgolven die verdwijnen, bij soortenverlies gaat het om zoveel meer. Het gaat om het verlies van prachtige organismen, die laten zich niet vergelijken met luchttrillingen. De kans dat muziek verloren gaat, is ook veel kleiner. Muziek kan eenvoudig worden opgenomen en vermenigvuldigd. Je kunt haar op elk moment aanzetten, uitzetten en de platen of cd's een tijdje onbeluisterd in de kast laten staan. Met soorten gaat dat niet zo eenvoudig, die hebben geen *Play*-knopje. Je kunt ze niet zomaar links laten liggen als het even niet uitkomt. Als soorten verloren gaan is dit vaak permanent: weg is weg. We

moeten oppassen dat er niet teveel krassen op de plaat komen, want voor we het weten is de natuur onherstelbaar beschadigd en verandert ze in een eentonig liedje dat op Repeat staat.

Terug naar het feestje. Zijn houding is veranderd, maar ik zie dat het kwartje nog niet is gevallen. "Heb je morgen wat te doen?" "Hoezo?" "Dan neem ik je een dag mee naar buiten en kun je zelf de variatie van de natuur ervaren." Hij knikt instemmend en staart weer naar het tv-scherm: 85ste minuut, de wedstrijd is bijna afgelopen. Ik denk vast aan morgen. Ik zie ons al struinen

door de polder, gewapend met verrekijker, loep en plantengids. Ik hoop dat hij ervan zal genieten en dat een klein scheurtje van de relatiebreuk wordt hersteld. Er wordt gejuicht, maar ik weet niet wie de wedstrijd wint.

Naar aanleiding van de Westhofflezing verschijnt dit najaar de uitgave "Bouwmeesters - op zoek naar een nieuwe verantwoordelijkheid jegens de natuur", onder redactie van R. van den Born en J.H.J. Schaminée. In deze uitgave staan de lezingen van Bas Haring en van diens co-referent Rob Lenders. Bestellen kan via www.knnvuitgeverij.nl

WINNAAR: Astrid Bout

CV: Astrid Bout is zesdejaars student biologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Tijdens haar studie heeft ze onderzoek verricht aan de verbraking van veen- en zeekleilandschap, en naar de voedsel ecologie van de Rode Wauw. Ze zal ook een hoofdstuk publiceren over de verdwenen streekeigenheid van het Nederlandse landschap in de vegetatiekundige monografie "Geboeid door het verleden" (KNNV Uitgeverij). In haar vrije tijd kijkt ze graag naar vogels in binnen- en buitenland.

TITEL INZENDING: Een fanclub voor moeder natuur

DATUM: Nijmegen, 30 mei 2012

JURYRAPPORT: Persoonlijk en origineel is het winnende essay, van de hand van Astrid Bout, student biologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Met haar vergelijking tussen natuur en muziek kiest de auteur voor een verrassende invalshoek. De geschetste metafoor is sterk. Eenvoudige liedjes liggen gemakkelijk in het gehoor maar worden al gauw eentonig; complexe muziek is minder toegankelijk maar gaat nooit vervelen. En zo is het ook met natuur: de complexiteit ervan maakt dat ze altijd blijft boeien. Als de diversiteit afneemt, worden verwondering en belevingswaarde minder. De jury spreekt van een goed geschreven en overtuigend betoog met een heldere structuur.